

Nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho sinh viên về an ninh phi truyền thống thông qua học tập tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Thái Nguyên

Phạm Xuân Thành*

*Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Thái Nguyên

Received: 6/12/2023; Accepted: 16/12/2023; Published: 05/01/2024

Abstract: Reality shows that a large number of students do not know how to properly exploit and process information received through non-traditional security information channels. There are cases where people still believe in unofficial information, leading to the phenomenon of some students unintentionally supporting and promoting false information from hostile forces about military issues, national defense, storms, floods, natural disasters, epidemics. Non-traditional security is a new field, so some teaching staff and lecturers have not fully promoted their active role in education and propaganda for students to learn about security issues, non-traditional security. Some officials and lecturers are not active in research, exploration, and reference to improve their qualifications, knowledge, and understanding, and even lack knowledge about non-traditional security.

Keywords: Solutions, awareness

1. Đặt vấn đề

Giáo dục quốc phòng và an ninh là một bộ phận của nền giáo dục quốc dân, một nội dung cơ bản trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, giữ vị trí đặc biệt quan trọng trong công tác quốc phòng của Đảng, qua đó nhằm bồi dưỡng kiến thức quốc phòng cần thiết, khơi dậy lòng yêu nước, niềm tự hào, tự tôn của dân tộc cho sinh viên nhằm đáp ứng hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong thời kỳ mới. Nghị định 116/NĐ - CP ngày 10/7/2007 của Chính phủ về quốc phòng và an ninh chỉ rõ: “Giáo dục quốc phòng và an ninh là bộ phận của nền giáo dục quốc dân, một nội dung cơ bản trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân; là môn học chính khoá trong chương trình giáo dục và đào tạo trung học phổ thông đến đại học và các trường chính trị, hành chính, đoàn thể”.

Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Thái Nguyên là chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước ta đối với chiến lược phát triển nguồn nhân lực của vùng trung du miền núi phía Bắc, với nhiệm vụ: trang bị cho sinh viên những kiến thức cơ bản về quốc phòng và an ninh với những kỹ năng quân sự cần thiết; giáo dục cho sinh viên lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, niềm tự hào và sự trân trọng đối với truyền thống của dân tộc, để sinh viên nhận thức

đầy đủ hơn quyền, nghĩa vụ, trách nhiệm đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong điều kiện thực tiễn vùng Trung du miền núi phía Bắc nói riêng và cả nước nói chung.

Trung bình mỗi năm Trung tâm lại tiếp nhận giảng dạy kiến thức quốc phòng và an ninh cho khoảng trên mười nghìn SV của các trường trực thuộc Đại học Thái Nguyên và liên kết, vì vậy cần giáo dục cho các em hiểu biết được về những vấn đề an ninh phi truyền thống hiện nay, qua đó giúp các em có cách nhìn về mỗi đe dọa này và có ý thức, trách nhiệm của thế hệ trẻ góp phần ngăn chặn, đẩy lùi các nguy cơ ảnh hưởng tới sự tồn vong, phát triển của quốc gia.

Đại hội XIII của Đảng khẳng định nội dung an ninh phi truyền thống đó là “Những vấn đề toàn cầu như: bảo vệ hòa bình, an ninh con người, thiên tai, dịch bệnh, an ninh xã hội và an ninh phi truyền thống, nhất là an ninh mạng, biến đổi khí hậu, nước biển dâng, ô nhiễm môi trường”. Như vậy an ninh phi truyền thống liên quan và ảnh hưởng trực tiếp đến các vấn đề về kinh tế, văn hóa, xã hội và an ninh, quốc phòng.

Đối với lĩnh vực kinh tế, an ninh phi truyền thống tác động tiêu cực, làm cho nền kinh tế suy thoái, chậm phát triển, lạm phát tăng, giá cả biến động, gây ra những hậu quả nguy hiểm, khó lường. Biến đổi khí hậu có tác động to lớn đến nền kinh tế đất nước, là nguyên nhân gây ra các trận bão, lũ, sạt lở đất lớn,

phá hoại các công trình giao thông, công trình xã hội, hoa màu, cơ sở sản xuất, làm ô nhiễm môi trường, dịch bệnh,... nhất là khu vực miền Trung nước ta thường xuyên chịu ảnh hưởng của thời tiết cực đoan, nắng nóng, hạn hán kéo dài, thiên tai lũ lụt thường xuyên diễn ra, dẫn đến việc lao động sản xuất và đời sống của Nhân dân ảnh hưởng rất lớn. Trong 2 năm vừa qua, tình hình dịch bệnh Covid - 19 đã tác động rất lớn đến nền kinh tế, làm cho đời sống Nhân dân khó khăn, tăng trưởng kinh tế kém phát triển, giá cả hàng hóa đắt đỏ.... Nhà nước phải chi phí lớn về ngân sách để khắc phục những tình trạng trên.

Đối với lĩnh vực chính trị, an ninh phi truyền thống tác động, làm hạn chế hiệu lực, hiệu quả lãnh đạo của Đảng, quản lý, điều hành xã hội của Nhà nước và chính quyền địa phương trong việc tổ chức, triển khai thực hiện các chủ trương, chính sách phát triển kinh tế, xã hội. An ninh phi truyền thống còn gây ra tâm lý hoang mang, giao động, thiếu niềm tin đối với sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước trong Nhân dân.

Về văn hóa - xã hội, dưới tác động của mặt trái kinh tế thị trường, nước ta phải chịu ảnh hưởng không nhỏ của những luận văn hóa, lối sống đạo đức xấu độc, không lành mạnh du nhập từ nước ngoài vào. Trước tác động của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư với các thiết bị kỹ thuật hiện đại, thông minh, hiện nay đang xuất hiện nhiều loại tội phạm sử dụng công nghệ cao, tội phạm rửa tiền, đường dây đánh bạc xuyên quốc gia... gây bất ổn về trật tự an toàn xã hội.

Đối với lĩnh vực quốc phòng - an ninh, từ những tác động của an ninh phi truyền thống đã ảnh hưởng rất lớn đến việc tăng cường quốc phòng - an ninh, trực tiếp nhất là xây dựng, tổ chức lực lượng, thể trận, các công trình khu vực phòng thủ và các mặt bảo đảm cho nhiệm vụ quân sự, quốc phòng. Hiện nay, đang xuất hiện một loại tội phạm mới và rất nguy hiểm, đe dọa trực tiếp tới quốc phòng - an ninh, đó là: tội phạm công nghệ cao, tội phạm an ninh mạng.

Về đại đa số SV đã có nhận thức đúng đắn về an ninh phi truyền thống. SV luôn có nhu cầu tiếp cận, tìm hiểu về các vấn đề về biến đổi khí hậu, an ninh lương thực, dịch bệnh, thiên tai, lũ lụt, tình hình thế giới, khu vực, trong nước trên các kênh thông tin khác nhau để có cách nhìn khách quan, đa chiều về vấn đề này. SV đã từng bước nhận thức rõ về những luồng thông tin tiêu cực từ mạng Internet hay những luận điệu, quan điểm chống phá của các thế lực thù địch, phân tử cơ hội chính trị trên không gian mạng

và tham gia đấu tranh ngăn chặn những hành vi sai trái.

Tuy nhiên, thực tế cho thấy, một số đông đảo SV chưa biết khai thác và xử lý tốt thông tin tiếp nhận được qua các kênh thông tin về an ninh phi truyền thống. Có trường hợp còn tin tưởng vào những thông tin không chính thống, dẫn đến hiện tượng một số sinh viên vô tình tiếp tay, tuyên truyền cổ xúy theo những thông tin sai lệch của các thế lực thù địch về các vấn đề quân sự, quốc phòng, bão lũ, thiên tai, dịch bệnh. An ninh phi truyền thống là một lĩnh vực mới, do vậy một số cán bộ, giảng viên làm công tác giảng dạy chưa phát huy hết vai trò tích cực của mình trong giáo dục, tuyên truyền cho SV tìm hiểu các vấn đề về an ninh phi truyền thống. Một số cán bộ, giảng viên chưa tích cực trong nghiên cứu, tìm tòi, tham khảo để nâng cao trình độ, kiến thức, hiểu biết, thậm chí còn thiếu kiến thức về an ninh phi truyền thống.

2. Một số giải pháp nâng cao trách nhiệm, nhận thức cho SV về an ninh phi truyền thống hiện nay.

2.1. Tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo tuyên truyền, giáo dục, không ngừng đổi mới về tư duy và nhận thức của sinh viên về an ninh phi truyền thống thông qua công tác giảng dạy

Đối với giảng viên làm công tác giảng dạy trong quá trình giáo dục, tuyên truyền cần đẩy mạnh thông tin, tuyên truyền an ninh phi truyền thống cho SV bằng các hình thức, phương pháp giảng dạy khoa học hiện đại, bảo đảm đạt hiệu quả và chất lượng cao. Cần quán triệt tư tưởng và quan điểm của Đảng ta về quyền lợi, trách nhiệm của SV trong phòng, chống tác động tiêu cực của thách thức an ninh phi truyền thống, bảo đảm phát triển bền vững. Giải quyết hài hòa, đúng đắn mối quan hệ tương tác giữa an ninh truyền thống và an ninh phi truyền thống trong bối cảnh toàn cầu hoá và ứng phó với an ninh phi truyền thống một cách chủ động. Đồng thời, mỗi Giảng viên cần thống nhất về tính nguy hại nghiêm trọng đang tác động trên quy mô toàn thế giới của an ninh phi truyền thống như: khủng bố quốc tế, bất ổn chính trị - xã hội, tranh chấp chủ quyền lãnh thổ, thiên tai, dịch bệnh, thiếu hụt tài nguyên, ô nhiễm môi trường, biến đổi khí hậu và khủng hoảng tài chính.

2.2. Nâng cao nhận thức của sinh viên về các mối đe dọa an ninh phi truyền thống ở Việt Nam hiện nay.

Đây là giải pháp có tính chiến lược, được Đảng ta đặc biệt nhấn mạnh tại Đại hội lần thứ XI "làm cho mọi người hiểu rõ những thách thức lớn tác động trực tiếp đến nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong điều kiện

mới, như: Chiến tranh bằng vũ khí công nghệ cao, tranh chấp chủ quyền biển đảo, vùng trời, “diễn biến hòa bình”, bạo loạn chính trị, khủng bố, tội phạm công nghệ cao, tội phạm xuyên quốc gia...”. Nhiều vấn đề an ninh phi truyền thống có nguồn gốc do chính con người tạo ra một cách vô tình hoặc cố ý, rồi từ đó, các mối đe dọa tác động đến an ninh con người, an ninh cộng đồng, an ninh quốc gia và rộng hơn là an ninh nhân loại. Vì vậy, nâng cao nhận thức là nâng cao ý thức trách nhiệm đối với từng cá nhân và cộng đồng xã hội thông qua các hành vi cụ thể trong đời sống hằng ngày, như tự ý thức trong bảo vệ môi trường, tinh táo trước mặt trái của kinh tế thị trường và toàn cầu hóa, thông thái trong sử dụng thành tựu khoa học công nghệ, tôn trọng các giá trị khác biệt và chia sẻ lợi ích giữa các nhóm cộng đồng với mức sống khác nhau trong xã hội...

Công tác nâng cao nhận thức có thể được tiến hành bằng nhiều cách thức khác nhau như đẩy mạnh công tác tuyên truyền vận động sinh viên thông qua chương trình học tập tại Trung tâm nhất là các bài học ở học phần II về bảo vệ môi trường sinh thái..., răn đe thông qua các chế tài xử lý kỷ luật của Trung tâm... Để làm tốt công tác nâng cao nhận thức cho sinh viên về các mối đe dọa an ninh phi truyền thống, cần thực hiện đồng bộ một số giải pháp sau: Đưa các nội dung an ninh phi truyền thống vào chương trình giáo dục và áp dụng linh hoạt, nhiều phương pháp giảng dạy phù hợp, tổ chức thảo luận, tìm hiểu về an ninh phi truyền thống và các mối đe dọa từ vấn đề này.

Đẩy mạnh xây dựng và tổ chức triển khai các chương trình, hoạt động, bảo vệ môi trường sinh thái, xây dựng cảnh quan Trung tâm xanh sạch đẹp, có ý thức tiết kiệm điện, nước... gắn với chương trình, chiến dịch tuyên truyền về an ninh phi truyền thống, các nguy cơ đe dọa an ninh phi truyền thống.

Xây dựng và hoàn thiện nội quy, quy định về các vấn đề về ý thức trách nhiệm của Sv đối với môi trường học tập, rèn luyện tại Trung tâm...

Trên cơ sở nhận thức sâu sắc quan điểm, chủ trương của Đảng về an ninh phi truyền thống, SV cần phát huy tốt vai trò, trách nhiệm trong góp phần ngăn chặn tác động, ảnh hưởng tiêu cực của nó đến đất nước. Mỗi người SV cần xây dựng cho mình tư tưởng vững vàng, nắm chắc âm mưu thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch, nhận thức rõ đối tượng, đối tác của Việt Nam không để kẻ xấu lôi kéo kích động. Chấp hành nghiêm pháp luật Nhà nước, có “sức đề kháng” ngăn ngừa từ xa đối với các hoạt

động chống phá Đảng, Nhà nước. Nhân dân cần có ý thức tự phòng, chống các tác động từ mặt trái kinh tế thị trường và âm mưu, thủ đoạn trong “Diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch; nêu cao ý thức, trách nhiệm trong khi sử dụng Internet; không chụp ảnh, đăng tải các thông tin, hoạt động của các thế lực thù địch lên mạng xã hội; “nhận diện, kiểm soát, loại bỏ” được những thông tin xấu, độc trên không gian mạng; có hành động ứng xử phù hợp, nhằm giữ gìn, tôn vinh phẩm chất, hình ảnh cao đẹp của SV nói riêng và của con người Việt Nam nói chung.

3. Kết luận

Kế thừa kinh nghiệm lịch sử của ông cha ta: “Dụng nước đi đôi với giữ nước”, “giữ nước từ khi nước chưa nguy”, trong tình hình mới hiện nay cần phải hết sức coi trọng và ứng phó có hiệu quả những vấn đề từ an ninh phi truyền thống. Vấn đề an ninh phi truyền thống là một nội dung rất quan trọng của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa của nhân dân ta trong thời kỳ mới. Đối phó với các mối đe dọa an ninh phi truyền thống vừa là yêu cầu, nhiệm vụ của sự nghiệp quốc phòng - an ninh, bảo vệ Tổ quốc, vừa là điều kiện quan trọng để bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, bảo vệ chế độ, giữ vững hòa bình, ổn định chính trị và an ninh quốc gia, trật tự, an toàn xã hội. Thực hiện nhiệm vụ này đòi hỏi sự đồng thuận và nỗ lực của toàn xã hội, sự quyết tâm rất cao của Đảng, Nhà nước và nhân dân ta, với những giải pháp, biện pháp phù hợp và hiệu quả.

Sv là tầng lớp tri thức, thế hệ trẻ tương lai sau này của Đất nước cần nhận thức sâu sắc về những tác động, ảnh hưởng tiêu cực của an ninh phi truyền thống trên các lĩnh vực. Từ đó, hãy là công dân có trách nhiệm trong ngăn chặn, đẩy lùi, loại bỏ những tác động tiêu cực đó, cùng xây dựng đất nước ta ngày càng “phát triển phồn vinh, Nhân dân hạnh phúc”.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Vũ Tùng, Tiếp cận thách thức an ninh phi truyền thống, *Tạp chí Những vấn đề kinh tế và chính trị thế giới*, số 4 (144), 2008

2. Lê Văn Cương, Tác động của nhân tố an ninh phi truyền thống đối với văn hóa và con người ở một số nước Đông Á, *Tạp chí Thông tin Khoa học xã hội*, số 9-2008

3. Hồ Châu (chủ nhiệm), *Mối đe dọa an ninh phi truyền thống và tác động của nó đến quan hệ quốc tế hiện nay*. Báo cáo tổng hợp đề tài khoa học cấp bộ, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Hà Nội, 2006